Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

21 501-07 Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1369 BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 mei 2016

Tijdens het Algemeen Overleg Eurogroep en Ecofin Raad van 17 mei jl. heeft het lid Merkies verzocht om een overzicht te ontvangen van de uitstaande schuld, rentebetalingen en looptijden van leningen van de Griekse staat. Hierbij stuur ik u dit overzicht.

Op basis van gegevens van de Europese Commissie heeft Griekenland in 2016 een totale uitstaande schuld van 320,1 miljard euro[1] oftewel 182,8% bbp[2]. Het Griekse Agentschap rapporteert op de website over het aflossingsprofiel. Het aflossingsprofiel van alle uitstaande schuld van de Griekse centrale overheid vindt u in de bijlage[3].

Wat betreft de financiële steunprogramma's gaat het om schulden aan de lidstaten van de eurozone via de Greek Loan Facility (GLF), aan het EFSF, aan het ESM en aan het IMF. De uitstaande schuld aan deze officiële crediteuren bedraagt in totaal 219,4 miljard euro[4]. Naast leningen vanuit steunprogramma's impliceert dit een uitstaande schuld van ongeveer 100 miljard euro aan private en overige crediteuren (o.a. de Europese Centrale Bank). Onderstaande tabel geeft een uitsplitsing weer van de schuld aan officiële crediteuren. Daarna volgt een toelichting waarbij

---

1 AMECO-database van de Europese Commissie.

2 Lenteraming 2016 van de Europese Commissie.

3 www.pdma.gr. De weergegeven afbeelding geeft de aflossingen vanuit de centrale overheid weer. De schuld van de centrale overheid heeft niet exact dezelfde definitie als de schuld van de gehele overheid (general government), onder andere vanwege de statistische behandeling van schulden tussen overheidssectoren. Volgens het Griekse agentschap PDMA bedraagt de totale schuld van de centrale overheid 321 miljard euro (stand 31 maart).

4 Uitstaande leningen en transacties met het IMF zijn gebaseerd op de SDR-wisselkoers van 19 mei.

kst-21501-07-1369
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

nader wordt ingegaan op bijbehorende looptijden en rentes[5]. In de bijlage vindt u een overzicht hoe de looptijden, aflossingsvrije periodes en rentes de afgelopen jaren zijn aangepast.

Faciliteit	Uitstaand bedrag (in miljarden euro's)	Aflossingsperiode
GLF	52,9	2020–2041
EFSF	130,9	2023–2054
ESM	21,4	2034–2059
IMF	14,2	2013–2016 (1e programma) en 2016–2024 (2e programma)
Totaal	**219,4**	

Bilaterale leningen via de Greek Loan Facility (1e leningenprogramma)

De totale uitstaande schuld aan de lidstaten van de eurozone via de bilaterale leningen faciliteit (Greek Loan Facility) bedraagt in totaal 52,9 miljard euro. In september 2011 is de Eurogroep overeengekomen dat Griekenland de eerste 10 jaar geen bilaterale leningen hoeft af te lossen. In december 2012 is besloten om de looptijd van de leningen te verlengen naar 30 jaar. De aflossingen van de bilaterale leningen beginnen daarom in 2020 en lopen tot en met 2041. De aflossingen zijn als volgt over de jaren verdeeld:

Jaar	Aflossing op hoofdsom (in miljarden euro's)
2020	0,71
2021	2,07
2022–2039	2,65 per jaar
2040	1,94
2041	0,57
Totaal	**52,90**

Griekenland betaalde aan de lidstaten die bilaterale leningen via het GLF hebben verstrekt per verstrekte lening een service fee van 50 basispunten (0,5% rente). De rente die Griekenland momenteel over de leningen betaalt is de 3-maands Euribor plus een renteopslag van 50 basispunten. De 3-maands euribor bedraagt momenteel –0,258% (stand 19 mei 2016). In de bijlage vindt u een figuur waar de ontwikkeling van de Euribor van de afgelopen jaren is weergegeven.

EFSF (2e leningenprogramma)

De totale uitstaande schuld aan het EFSF bedraagt 130,9 miljard euro. Griekenland heeft onder het tweede leningenprogramma EFSF-leningen ontvangen tussen maart 2012 en augustus 2014. Griekenland begint in 2023 met aflossen aan het EFSF. De laatste aflossing aan het EFSF wordt in 2054 gedaan. De gemiddelde looptijd bedraagt momenteel 31,14 jaar.[6]

[5] De Kamer is regelmatig geïnformeerd over de hoogte van de rente voor landen die noodsteun hebben ontvangen, zie bijvoorbeeld de beantwoording van Kamervragen over het rapport van de Algemene Rekenkamer over noodsteun voor eurolanden tijdens de crisis (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1339).

[6] Zie de website van het EFSF voor een overzicht van de uitstaande leningen http://www.efsf.europa.eu/about/operations/index.htm.

Lidstaten die steun ontvangen uit het EFSF betalen aan het EFSF bij ontvangst van een lening een service fee van 50 basispunten (dit is 0,5% rente) per verstrekte lening. Daarnaast betaalt het steunontvangende land de financieringskosten die het EFSF maakt, een commitment fee plus een renteopslag. Deze renteopslag is momenteel 0[7]. De gemiddelde financieringskosten van het EFSF zijn variabel. Het verschuldigde rentepercentage is een samenstelling van de rente die EFSF betaalt voor uitgiftes met verschillende looptijden; voor kortlopende leningen (looptijd 3–6 maanden) bedraagt de huidige rente circa –0,4% tot –0,5%, voor 5-jaars leningen betaalde het EFSF in januari 2016 circa 0,1% rente en voor 10-jaars leningen betaalde het EFSF in april 2015 circa 0,2% rente[8]. Op basis van de op de markt aangetrokken middelen berekent het EFSF op dagbasis de gemiddelde financieringskosten, welke worden doorberekend aan de programmalanden.

In november 2012 heeft de Eurogroep een aantal maatregelen afgesproken[9] om de houdbaarheid van de Griekse schuld te verbeteren (zie tabel in de bijlage van een uitgebreider overzicht van de ontwikkeling van looptijden en rentes). Het gaat hierbij om:
- Verlaging van de renteopslag op de bilaterale leningen van 150 basispunten naar 50 basispunten (0,5%).
- Afschaffing guarantee fee op de EFSF-leningen (dus lagere rente van 10 basispunten oftewel 0,1%).
- Verlenging van de gemiddelde looptijden van de bilaterale leningen met 15 jaar tot 30 jaar.
- Uitstel van de rentebetalingen aan het EFSF met 10 jaar (behalve de leningen die gerelateerd zijn aan de obligatieomruil met de private sector van februari 2012). Griekenland zal daarom pas vanaf 2022 rente hoeven te betalen over de EFSF-lening. Over deze uitgestelde rente is ook rente verschuldigd, zodat het EFSF geen verlies maakt. Deze gekapitaliseerde rente zal verdeeld worden over de jaren vanaf 2023.
- Verlenging gemiddelde maximale looptijden van de EFSF-leningen met 15 jaar naar maximaal 32,5 jaar.
- Doorgeven van de SMP-winsten vanaf 2013.

ESM (3^e programma)

De totale uitstaande schuld aan het ESM bedraagt momenteel 21,4 miljard euro. Hiervan is 16 miljard euro uitgekeerd. Dit bedrag wordt afgelost tussen 2034 en 2059 en heeft een maximaal gemiddelde looptijd van 32,34 jaar[10]. De eerste aflossing in 2034 bedraagt 501 miljoen euro. De jaarlijkse aflossingen lopen geleidelijk op naar 749 miljoen euro in 2059.

Daarnaast heeft Griekenland 5,4 miljard euro ontvangen in ESM papier ten behoeve van de bankherkapitalisatie in het najaar van 2015. Dit is schuldpapier van het ESM dat de bankbalansen versterkt. Dit ESM papier loopt af in 2017 en 2018 en de bijbehorende schuld van Griekenland aan het ESM zal op dat moment ook aflopen. Het ESM zal dan 5,4 miljard uitkeren en de lening van het ESM aan Griekenland ten behoeve van de bankherkapitalisatie zal worden omgezet in een langlopende lening. De looptijd hiervan zal in lijn zijn met de in het programma afgesproken maximale gemiddelde looptijd van 32,5 jaar.

---

[7] De Eurogroep heeft op 21 juli 2011 besloten dat de lidstaten die steun uit het EFSF ontvingen vanaf dat moment geen renteopslag meer over de leningen hoefden te betalen, maar enkel de cost of funding van het EFSF.

[8] Zie de website van het EFSF voor de uitgiftes van kortlopend en langlopende obligaties: http://www.efsf.europa.eu/investor_relations/issues/index.htm.

[9] Zie het verslag van de Eurogroep van 26 november 2012 met kenmerk BFB2012–18009M.

[10] Zie de website van het ESM voor een overzicht van de verstrekte leningen en de aflossingen http://esm.europa.eu/assistance/Greece/index.htm.

Lidstaten die steun ontvangen van het ESM betalen aan het ESM bij ontvangst van een lening een service fee van 50 basispunten (0,5% rente) en jaarlijks een service fee van 0,5 basispunten (0,005% rente). Daarnaast betaalt het steunontvangende land de financieringskosten die deze instellingen maken, ook een commitment fee plus een renteopslag. De renteopslagen die steunontvangende lidstaten betalen verschillen per instrument. De exacte opslagen zijn vastgelegd in de beprijzingsrichtsnoer van het ESM[11]. De gemiddelde financieringskosten van het ESM zijn, net als bij het EFSF, variabel. Voor kortlopende leningen (looptijd 3–6 maanden) bedraagt de huidige rente circa –0,4% tot –0,5%, voor 5-jaars leningen betaalde het ESM in maart 2016 circa 0,1% rente en voor 10-jaars leningen betaalde het ESM in maart 2016 circa 0,5% rente[12]. Op basis van de op de markt aangetrokken middelen berekent het ESM op dagbasis de gemiddelde financieringskosten, welke worden doorberekend aan de programmalanden.

IMF (1e en 2e leningenprogramma)

De totale uitstaande schuld aan het IMF bedraagt (stand 30 april 2016) 14,2 miljard euro[13]. Dit betreft nog een klein deel van de leningen die het IMF onder het eerste programma heeft verstrekt, namelijk 1,4 miljard euro. Het overige deel, 12,8 miljard euro, zijn de uitstaande leningen die verstrekt zijn onder het tweede leningenprogramma. In totaal heeft Griekenland de afgelopen jaren al 20,6 miljard euro afgelost aan het IMF. De aflossingen op de uitstaande IMF-schuld lopen tot 2024 en zijn als volgt over de jaren verdeeld:

Jaar	**Aflossing op hoofdsom (in miljarden euro's)**
2016	1,50
2017	0,74
2018	1,82
2019	2,14
2020	2,14
2021	2,14
2022	1,99
2023	1,40
2024	0,31
Totaal	**14,20**

De rente die Griekenland aan het IMF betaalt is gelijk aan de SDR-rente plus een opslag van 100 basispunten. De SDR-rente bedraagt momenteel 0,05%. Daarnaast betaalt Griekenland een additionele opslag van 300 basispunten over het gedeelte van de schuld boven 187,5% van de Griekse IMF-quota. Op basis van de huidige wisselkoers is deze opslag van toepassing op het gedeelte van de schuld aan het IMF boven 5,72 miljard euro.

Ik hoop u hierbij voldoende geïnformeerd te hebben.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

[11] Zie de website van het ESM: http://www.esm.europa.eu/pdf/Pricing%20guideline.pdf.
[12] Zie de website van het ESM voor de uitgiftes van kortlopend en langlopende obligaties: http://www.esm.europa.eu/investors/transactions/index.htm.
[13] Zie de website van het IMF voor een overzicht van de geplande aflossingen http://www.imf.org/external/np/fin/tad/extforth.aspx?memberkey1=360&date1key=2016-04-30&category=forth&year=2016&trxtype=repchg&overforth=f&schedule=exp&extend=y.